

Οι συμβολισμοί στο πλατωνικό σπήλαιο

του φιλόλογου Αλέξανδρου Αλεξανδρίδη

μικροδραστηριότητα

(διάρκεια: 1 διδακτική ώρα)

Τίτλος: Πλατωνικό Σπήλαιο – σύμβολα και ερμηνείες.

Γνωστικό αντικείμενο: Αρχαία Ελληνικά Ανθρωπιστικού Προσανατολισμού | Φιλοσοφικός Λόγος (γνωστό) | Πλάτωνος «Πολιτεία», ενότητα 11η σχολικού εγχειριδίου.

Τάξη: Γ' τάξη Ημερησίου Γενικού Λυκείου.

Διδακτικοί στόχοι:

- Να μπορούν να εντοπίσουν και να ονομάσουν τα πλατωνικά σύμβολα σε μία σχεδιασμένη αναπαράσταση του πλατωνικού σπηλαίου.
- Να εντοπίσουν μέσα στο αρχαίο κείμενο τους όρους ή τις φράσεις που ο Πλάτωνας χρησιμοποιεί συμβολικά.
- Να προσπαθήσουν να αποσυμβολοποιήσουν τους παραπάνω όρους, αφού έχουν προηγουμένως δοθεί οι απαραίτητες διευκρινίσεις για τη Θεωρία των Ιδεών και το λεγόμενο πλατωνικό δυϊσμό.

Συνοπτική περιγραφή:

- Για την επίτευξη του δεύτερου διδακτικού στόχου, θα δοθεί στους μαθητές σχεδιασμένη αναπαράσταση του πλατωνικού σπηλαίου και θα ζητηθεί εντοπισμός και ονοματοδοσία των συμβόλων.
- Για τον τρίτο διδακτικό στόχο, θα δοθεί στους μαθητές το πρωτότυπο αρχαίο κείμενο της περιγραφής του σπηλαίου από την πλατωνική Πολιτεία.
- Θα μοιραστεί διευκρινιστικό φυλλάδιο για την πλατωνική Θεωρία των Ιδεών και θα εξηγηθεί από το διδάσκοντα η έννοια του πλατωνικού δυϊσμού. Μετά θα προσπαθήσουν οι μαθητές να ερμηνεύσουν τα σύμβολα στο πλατωνικό σπήλαιο.

Φύλλα εργασίας:

1. Σχεδιασμένη αναπαράσταση του πλατωνικού σπηλαιού

2. Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπέικασον τοιοῦτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. ἰδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῆσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούση μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἷς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπισθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμωτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρωκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.

Ἵρῳ, ἔφη.

ἽΟρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον φέροντας ἀνθρώπους [c.] σκεύη τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τειχίου καὶ ἀνδριάντας [515a] καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων.

ἽΑτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους.

ἽΟμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ.

3. Η πλατωνική θεωρία των Ιδεών (συνοπτική παρουσίαση):

Η πλατωνική Θεωρία των Ιδεών επιχειρεῖ να απαντήσει στα εξής ερωτήματα:

α) Πώς μπορούμε να γνωρίσουμε τον κόσμο γύρω μας και τις αρχές λειτουργίας

του;

β) Ποια είναι η φύση - ουσία των πραγμάτων που μας περιβάλλουν;

Οι Ηρακλείτειοι φιλόσοφοι, πριν τον Πλάτωνα, υποστήριζαν ότι τα πάντα στον κόσμο μεταβάλλονται, άρα δεν υπάρχει σταθερό αντικείμενο γνώσης, οπότε δεν μπορούμε να γνωρίσουμε τον κόσμο μας.

Ο Παρμενίδης υποστήριζε την ύπαρξη σταθερής πραγματικότητας, η οποία μπορεί να γίνει αντιληπτή μέσω της ενέργειας του νου, χωρίς την ανάμειξη των αισθήσεων, οι οποίες είναι μεταβλητές και φθαρτές.

Ο Πλάτων πίστευε ότι:

α) Ο κόσμος μπορεί να γίνει αντιληπτός με τη γνώση.

β) Τα αντικείμενα της γνώσης δε βρίσκονται στον αισθητό κόσμο.

γ) Οι πραγματικές γνώσεις υπάρχουν σ' ένα νοητό κόσμο, πέραν χώρου και χρόνου. Είναι οι πλατωνικές ιδέες ή είδη. Πρόκειται για τέλειες, άφθαρτες και αμετάβλητες νοητές οντότητες στις οποίες όλα τα ατελή, φθαρτά και μεταβλητά αισθητά πράγματα μετέχουν.

Ακολουθούν εξηγήσεις πάνω στην έννοια του πλατωνικού δυϊσμού.
